

ДО
ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ на РЕ

ВХ № ПС-0104-Н-38

ПОЛУЧЕНО НА 24.08.2020г.

ДО
АННА АЛЕКСАНДРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
ПРИ НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

ОТ
АДВОКАТ НИКОЛАЙ ЛАЛЕВ
СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ
ЛИЧЕН №1000572510
ПРИ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
СЪДЕБЕН АДРЕС:
ГР. СОФИЯ, 1000
УЛ. „КНЯЗ БОРИС I“ №130, ЕТ. 1, АП. 2

ОТНОСНО:
ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И
ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА
НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ – СИГНАТУРА
№054-01-76/23.07.2020 Г. ПО
ДЕЛОВОДНИЯ ОПИС НА НАРОДНО
СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,
ВНЕСЕН ОТ АННА ВАСИЛЕВА
АЛЕКСАНДРОВА И ГРУПА НАРОДНИ
ПРЕДСТАВИТЕЛИ

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНО СЪБРАНИЕ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ,**

Приложено Ви представяме Становище от адв. Николай Лалев – САК, относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите – сигнатура №054-01-76/23.07.2020 г. по деловодния опис на Народно събрание на Република България, внесен от Анна Василева Александрова и група народни представители.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Съгласно текста.

гр. София,
24.08.2020 г.

С УВАЖЕНИЕ:
АДВОКАТ НИКОЛАЙ ЛАЛЕВ
СОФИЙСКИ АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ

ПРАВНО СТАНОВИЩЕ

ОТ
АДВОКАТ НИКОЛАЙ ИЛИЕВ ЛАЛЕВ
СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ

съдебен адрес: гр. София, п.к. 1000, ул. „Княз Борис I“ №130, ет. 1, ап. 2

ОТНОСНО: проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите – сигнатура №054-01-76/23.07.2020 г. по деловодния опис на Народно събрание на Република България, внесен от Анна Василева Александрова и група народни представители.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

По разпореждане на Данаил Кирилов – Министър на правосъдието на Република България, бяхме включени в работната група за изработване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите /ЗИДЗЗП/, създадена със заповед №ЛС-13-32/09.06.2020 г. по деловодния опис на Министерство на правосъдието /МП/.

В работната група представихме становище, досежно предложението от МП проект, и направихме предложения, които обаче явно не са били разгледани.

Отделно – по неофициална информация – за други предложения не е имало и визия.

В тази връзка при защита на потребителя, който е най-нерационалният участник в гражданския оборот, правните норми следва да не позволяват шиканиране на закона.

Същите трябва да бъдат точни и с ясни правни последици, т.е. да бъдат само прилагани, а не и тълкувани.

Ведно с изложеното по-горе, следва да се има предвид, че с приемането на Република България във Валутния механизъм /ERM II/, се увеличават изискванията в правния и надзорния режими по отношение на небанковите финансови институции.

В тази връзка Българска народна банка /БНБ/ само води регистър на дружествата, които придобиват вземания по занятие, а в изпълнение изискванията за влизане във валутния съюз, Националната банка следва да извършва и надзор върху т.нар. колекторски дружества и дружествата, предоставящи бързи кредити.

Предвид гореизложеното, представеният в работната група към МП и внесенният в деловодството на Народно събрание на Република България ЗИДЗЗП са почти идентични.

Поради тези тези причини следва отново да заявим несъгласието си с предложените законодателни промени, водени от следните мотиви, а именно:

I. По отношение на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите:

Относно § 1 от ЗИД на ЗЗП:

Премахването на думите „когато това може да доведе до намаляване на гаранциите за потребителя“ от текста на чл. 146, ал. 2, т. 16 ЗЗП, считаме за неприемливо и в противоречие на преамбюла на Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори:

„като има предвид, че при настоящото си състояние националните законодателства допускат само частична хармонизация; като има предвид, че по-специално в настоящата директива се разглеждат само условия, които не се договарят индивидуално; като има предвид, че държавите-членки следва да имат възможността с оглед на Договора да предоставят на потребителите по-голяма степен на защита чрез разпоредби в националното си законодателство, които са по-строги от тези в настоящата директива;“

и в дял XV „Защита на потребителите“, чл. 169 от Договора за функциониране на ЕС /ДФЕС/:

„чл. 169 ДФЕС:

1. С цел подкрепа на интересите на потребителите и осигуряването на високо равнище на защита на потребителите, Съюзът съдейства за закрилата на здравето, сигурността и икономическите интереси на потребителите, както и за развитието на тяхното право на информация, просвета и самоорганизиране с цел защита на техните интереси.

2. Съюзът допринася за постигането на целите, посочени в параграф 1 посредством:

а) мерки, които той приема по силата на член 114 в рамките на доизграждането на вътрешния пазар;

б) мерки, които подкрепят и допълват политиката, осъществявана от държавите-членки и осигуряват наблюдението върху нея.

3. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет, приемат мерките, посочени в параграф 2, буква б).

4. Мерките, приети по силата на параграф 3, не са пречка за която и да е държава-членка да запази или въведе по-стриктни защитни мерки. Тези мерки трябва да бъдат съвместими с Договорите. Те се съобщават на Комисията.“

Прочитът на института на защита на потребителя следва да бъде разширителен, а не да се създават предпоставки да бъде „четен“ стеснително от съда – в услуга на един или друг частен икономически интерес – и същото да служи като предпоставка за възникване на порочна съдебна практика или корупционни механизми.

Предвид изложеното по-горе, предложеното изменение в чл. 146, ал. 2, т. 16 ЗЗП, води до отстъпление от утвърдена степен на защита на потребителите, чиято основа е в първичен източник на право на ЕС - чл. 169, параграф 1 от ДФЕС.

Относно параграф 2 от ЗИД на ЗЗП:

Създаване на глава шеста „а“ с чл. 1486-148ж:

Относно чл. 1486:

Така предложеният текст противоречи на свободата, която дава общият закон в разпоредбата на чл. 99 ЗЗД и Директива 2013/11/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за алтернативно решаване на потребителски спорове и за изменение на Регламент (ЕО) №2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО, като последната касае вторичния пазар на вземания.

Ограничаване правото цедента да упълномощи цесионера да извърши уведомяването на потребителя по реда на чл. 99, ал. 3 ЗЗД, няма да породи желаните ефекти, а само ще създаде повече трудности в търговския оборот.

Много малко вероятно е практиката да доведе до частична продажба на вземане, което произтича от едно облигационно правоотношение, най-малко поради задължението да бъдат предадени документите в оригинал на цесионера.

Предложените реквизити в чл. 1486, ал. 2, за уведомлението по реда на чл. 99, ал. 3 ЗЗД, считаме, че следва да бъдат общи за всички участници в гражданския и търговския обороти.

Това може да се постигне чрез създаване нова алинея 4 на чл. 99 ЗЗД, а съществуващата 4 да бъде съответно 5, като предлагаме новата разпоредба да бъде със следния текст:

Нова алинея 4 в чл. 99, ЗЗД:

„ал. 4. Съобщението до длъжника съдържа:

1. преобретателят на вземането;
2. основанията за вземането;
3. общият размер на дълга – главница, лихви, неустойки и други вземания;
4. падежа или падежите при периодични плащания;
5. извършените погашения и как същите са отнесени към дълга;
6. изискуемостта;
7. банкова сметка или каса на новия кредитор за извършване на погашения.“

Отделно, ограничението при уведомяването на потребителя при сключване на договор за цесия, че следва да бъде извършвано само от предишния кредитор, намираме, че влиза в разрез основни правила, утвърдени в гражданския и търговския обороти почти от 70 /седемдесет/ години.

Предвид, текстът на предложената алинея 3, то същата не следва да бъде подкрепяна, поради факта, че създава нов ред за уведомяване на потребителите в условията на липса или на слаб административен контрол при изпълнение задълженията на физическите лица да посочват действителните си настоящи и постоянни адреси, ведно с мобилността на последните не само в пределите на Република България, а и в рамките на Европейския съюз.

Последното може да създаде редица порочни практики и да се стигне до момент, в който потребителят да изпадне в забава към неизвестен за него кредитор.

Относно чл. 148в:

Ние не виждаме причина да се препятства възможността няколко цесионера да изкупят едно вземане срещу потребител.

Последното обаче предвид разпоредбата на чл. 99, ал. 3 ЗЗД, е невъзможно, понеже документът, от който произтича вземането, не може физически да се държи от повече от едно лице.

Относно чл. 148г:

Предложената разпоредба ограничава правото на свободно договаряне и движение на услуги и капитали в рамките на Общността.

Същата не следва да бъде подкрепена.

Относно чл. 148д:

Предложената норма води до суспендиране правата на преобретателя на вземане от потребител, като текстът на разпоредбата по-скоро описва – макар и разширително – правната последица от неспазването на чл. 99 ЗЗД.

В тази връзка, измененията в ЗЗД, които сме предложили, съответстват изцяло на поставените цели и проблемите, които Законодателят цели да реши, но разширяват и кръга на лицата за които същите се отнасят, като в тази насока се водим изцяло от посоката на развитие на вторичните източници на право на Европейския съюз /ЕС/ – решенията на Съда на ЕС /СЕС/ и становищата на Генералните адвокати към СЕС.

В настоящия момент Националният парламент може от позицията на догонваща институция най-новите достижения на правната мисъл, да бъде изпреварваща същата, като разшири обхвата на защита на потребителите, да предостави необходимата свобода на вторичния пазар на вземания и да не ограничава търговския и гражданския обороти.

Относно чл. 148е:

Целта на разпоредбите – ал. 1 до ал. 3 – е ясна, но същевременно в този си вид няма да изпълнят целта си, понеже не са отчетени човешкият фактор и редица житейски субективни елементи както при колекторските дружества, така и при потребителите-длъжници а именно:

Мениджмънта на юридическите лица за постигане финансовите цели на същите поставя на служителите им дневни, седмични и месечни „норми“ на проведени разговори, събрани парични средства и пр., а от другата страна са потребителите-длъжници, които

са изправени пред редица житейски трудности – обикновено в осигуряване на средства за физическото си оцеляване и пр.

При водене на комуникация в такива условия, колекторите обикновено отказват и да разговарят с пълномощници, и самите служители често са напрегнати от преходен клиент, от изоставяне от плана, от неоправдани очаквания и пр.

В тази връзка следва да бъде отбелязано, че разговори със заплахи, обиди и т.н. са изключително голяма рядкост вече, понеже целта на комуникацията е по-скоро оказване на психологически натиск върху потребителя-длъжник и създаване на продължителен дискомфорт, които не рядко прераства в психически тормоз.

Последният елемент обаче остава встрани от чл. 148е – ал. 1 до ал. 3,- за което следва да бъде обърнато специално внимание в текста на следващата алинея.

Предвид изложеното по-горе, предлагаме в ал. 4 да бъде забранено осъществяването на контакт с потребителя повече от веднъж месечно в писмен вид /по поща, куриер, имейл и пр./ или по телефон или друг начин, съгласно посочените ограничения в същата алинея. Същото няма да лиши колекторът от комуникация с потребителя-длъжник, но ще даде на последния необходимия минимум спокойствие и време, като така ще му съдейства за намиране на работа и по-бързо да започне да извършва погашения на задължението си.

Текстът на ал. 5 във вида, в който е предложен, може да бъде използван за скрито признаване от страна на потребителя на погасено по давност вземане – напр. чрез съставяне на протокол от проведена среща.

В тази връзка, предлагаме всички документи, които се съставят с участието на потребителя-длъжник при провеждане на срещи и по смисъла на правната теория са конклюдентни действия, с които се признава дълг, установява се размера му и пр. да бъдат недействителни и да не пораждаат правни последици.

Признаване, установяване и пр. други волеизявления, досежно съществуването на задължението, размера му, и т.н. следва да бъдат инкорпорирани в нарочен – ясен и разбираем – двустранен акт.

Относно чл. 148е:

Предложеният текст считаме, че за яснота следва да бъде редактиран, както следва:

1. Настоящата алинея единствена става алинея 1, със следния текст:

„Новият кредитор няма право да начислява такси, неустойки, санкции, лихви или други суми, утежняващи задължението, включително и чрез други, свързани с договора услуги, които не произтичат от този, който е сключен изначално с потребителя“.

2. Създава се нова алинея 2, със следния текст:

„Всяко съглашение между новия кредитор и потребителя, с което положението на последния се утежнява, е недействително и не поражда правни последици.“

Относно параграф 3 от ЗИД на ЗЗП:

Относно чл. 222б:

Предвидените санкции считаме, че следва да бъдат завишени, както следва:

1. в ал. 1 – вместо от 500 до 1 500 лв., на 2 000 до 5 000 лв.;

2. в ал. 2 – вместо от 1 000 до 5 000 лв., на 5 000 до 10 000 лв., и респ. вместо от 2 000 до 10 000 лв., на 10 000 до 50 000 лв.;

и 3. в ал. 3 – вместо от 500 до 3 000 лв., на 2 000 до 5 000 лв., и респ. вместо от 1 000 до 10 000 лв., на 5 000 до 20 000 лв.

Относно параграф 4 ЗР:

Предложеното допълнение в чл. 164, ал. 1 ГПК, чрез нова точка 7, не можем да подкрепим, поради факта, че съдът е длъжен да прилага не само процесуалните, но и материалноправните норми, т.е. съществуването на една норма в един закон, е повече от достатъчна, за да бъде основание за постановяване на правилен и законосъобразен съдебен акт.

Относно параграф 5 ЗР:

Предложеното допълнение и изменения в чл. 40 и чл. 44 от Закона за кредитите за недвижими имоти на потребителите, предвид гореизложеното е нерационално да бъде подкрепено.

Мотивите ни кореспондират с тези, които се изложили, относно предложениия текст на чл. 148е.

Относно параграф 6 ЗР:

Предложените допълнения в разпоредбите на чл. 3а, ал. 1 и ал. 2 от Закона за кредитните институции, ограничава правото на свободно договаряне и движение на услуги и капитали в рамките на Общността.

Същата не следва да бъде подкрепена.

Относно параграф 7 ЗР:

Предложеното допълнение в чл. 3, ал. 1 от Закона за ограничаване на плащанията в брой, изразяващо в нова т. 3 с текст „в изпълнение на задължение за предоставяне на потребителски кредит“, следва да бъде подкрепено.

Относно параграф 8 ЗР:

Предложението за изменение и допълнение в чл. 24 за Закона за потребителския кредит, следва да бъдат подкрепено.

Относно предложените промени и допълнения в чл. 26, ал. 4 за Закона за потребителския кредит, с което и в този нормативен акт се цели изчерпателно да бъдат изброени реквизитите на уведомлението по реда на чл. 99 ЗЗД, мотивите ни кореспондират с тези, които се изложили, относно предложениия текст на чл. 148б:

В тази част, предложението не следва да бъде подкрепено, предвид гореизложеното.

II. Предложение, относно таксите и комисионите, събирани от банките при извършване на погашение от потребител:

Отделно от гореизложеното становище, предлагаме банковите сметки, по които потребителят следва да извършва погашения на задължението си, да бъдат освободени от банкови такси и комисиони, в кредитната институция, в която открити, или таксата за обслужване на каса да не надвишава 0.5 лв. /нула лева и петдесет стотинки/ са суми до 100.00 /сто/ лева, и 1.00 /един/ лев за погашения над 100.00 /сто/ лева.

Последното може да бъде регламентирано с изменение на Наредба №3 на БНБ от 18 април 2018 г. за условията и реда за откриване на платежни сметки, за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти.

Същото намираме за наложително предвид силно завишените банкови такси и комисиони при плащане на каса или при превод на парични средства от една банка към друга, които при малки суми могат да надвишат размера на погашението.

III. По отношение на представените до момента правни становища:

Видно е, че се обособява мнение относно необходимостта от приемането на нарочен нормативен акт, който да регулира дейността на колекторските дружества.

Последното не можем да споделим, както и виждането, че кредиторът следва първо да предложи на потребителя-длъжник да изкупи задължението си.

Допускането на последното вероятно ще доведе до злоупотреби и до увеличаване на търговския риск за предоставящите в заем парични средства дружества, респ. и до увеличаване цената както на ползваните от тях парични средства, така на ликвидността на капиталата им от първи ред /банките/.

Трябва да бъде ясно, че сключеният договор има силата на закон за страните по него и същият следва да бъде изпълнен в пълен обем.

Изкупуване на собствено задължение от страна на кредитополучателя, при условията на търговска сделка, не кореспондира с действащото законодателство, добрите нрави и би създадо възможности за неоснователно обогатяване на

недобросъвестни участници в гражданския оборот и нарушаване разпоредбата на чл. 55 от Закона за задълженията и договорите.

В голяма степен можем да се солидаризираме със становището, предоставено от Министерство на финансите.

Предвид гореизложеното намираме редица слабости в предложеният проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите, както и липсата на решения в същия.

IV. Относно становища, представени от юридически лица:

Ведно с гореизложеното, с настоящото желаем да напомним, че цялата власт произтича от българския народ – чл. 1, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Последното изключва юридическите лица, чието съществуване в правни мир е юридическо достижение, свързано единствено с цел улеснение на гражданския и търговския обороти.

Общественият договор е сключен със Суверена, а не с едно или друго търговско дружество.

На следващо място, Република България е независима държава, което изключва всякакво вмешателство – пряко или косвено – във вътрешните работи на Републиката, включително и в процеса на изработване на законовите и/или подзаконовите нормативни актове.

В тази връзка, следва стриктно да се съблюдава източника на представените становища и дали с тях се защитава интереса на българския гражданин – потребител.

Предвид последното, следва да бъде отбелязан факта, че Република България е отворена икономика и всеки чуждестранен инвеститор, на когото му харесват икономическия и правен климат, има право да развива дейност в държавата ни.

С обратна сила, същото важи и за онези на които вече не им харесва.

Оставаме на разположение за последващо съдействие и

гр. София,
24.08.2020 г.

С УВАЖЕНИЕ:
АДВОКАТ НИКОЛАЙ ЛАЛЕВ
СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ